

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра іноземних мов

Інститут вищої освіти НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Донбаський державний педагогічний університет
Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поетики
Всеукраїнська асоціація з мовного тестування та оцінювання

ЯКІСНА МОВНА ОСВІТА
У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ:
ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 листопада 2017 року)*

Суми
Сумський державний університет
2017

- неязыковых факультетах университетов. – М. : Изд-во МГУ, 1970. – С. 81–84.
5. Красных В. В. Основы психолінгвистики и теории коммуникации: Курс лекций. / В. В. Красных. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2001. – 270 с.

Українська О.О.

Київський національний лінгвістичний університет

СУЧАСНЕ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В процесі модернізації вітчизняної освіти актуалізувалася проблема розвитку контрольної-оцінювальної діяльності викладача закладів вищої освіти (ЗВО). Підвищення вимог до якості освіти сприяло активному пошуку дослідниками ефективніших засобів контролю, бо саме він дозволяє керувати освітнім процесом. Дотеперішні підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів застаріли, оскільки спрямовані на аспектну перевірку та не можуть повною мірою відобразити дійсний рівень сформованості комунікативної компетентності, формування якої визначено кінцевою метою навчання в межах обраного одним із провідних компетентнісного підходу. Отже виникає необхідність виокремлення контрольної-оцінювальної компетентності викладачів, зміст якої реалізується через готовність та здатність до здійснення системного контролю та об'єктивного оцінювання, що, у свою чергу, передбачає цілеспрямоване формування необхідної компетентності у майбутніх викладачів, адже потрібні такі контрольні засоби, які б були зорієнтовані на оцінювання сформованості компетентностей.

Так вже у проекті стандарту вищої освіти для бакалаврів середньої освіти (мова та література із зазначенням мови) серед предметних компетентностей згадується здатність «здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з іноземної мови та зарубіжної літератури» та у програмних результатах навчання згадується уміння «володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з іноземної мови та зарубіжної літератури» [3].

Загалом таку діяльність викладача називають контролюючою, оцінювальною чи контрольної-оцінювальною. Беручи до уваги

термінологію в сучасних європейських документах, ми дотримуємось терміну «контрольно-оцінювальна діяльність». Серед застосованих дослідниками термінів на позначення згаданої діяльності викладачів зустрічається згадування діагностичних вмінь, тестової, контролюючої або оцінювальної компетенції/компетентності. Однак спостерігається одноманітність сутності розглянутих методичних явищ.

Сучасні дослідники виділяють контрольно-оцінювальну діяльність як один з структурних компонентів професійної педагогічної діяльності викладачів. Цій проблемі у вітчизняній науці присвячено велику кількість робіт з педагогіки, де формулюються загальні положення про формування цільової компетентності без зазначення особливостей для конкретної спеціальності. Однак в методичному аспекті залишається не дослідженим формування контрольно-оцінювальної компетентності викладачів англійської мови.

Саме поняття «контрольно-оцінювальна компетентність» (*assessment literacy*) запроваджене Р. Стиггинсом у 1991 р. Воно позначало загальне розуміння про високу та низьку якість оцінювання та можливість застосування цих знань до різних методів оцінювання студентів, а саме: знання та вміння з планування контрольних заходів, їх адміністрування, інтерпретації даних та використання результатів контролю. З часом інші науковці додавали окремі вміння до цього поняття. Так С.К. Вігл заявляє, що часто викладачі готують їхніх студентів до міжнародних письмових тестів, тому їм потрібно мати чітке уявлення про переваги та недоліки таких тестів [8, 194]. Також вона висуває пропозиції стосовно імплементації вивчення проблеми контролю до курсу з навчання письма або як окремий курс. Л. Тейлор наполягає на тому, що всі зацікавлені сторони мають оволодіти контрольно-оцінювальною компетентністю [7].

Г. Фулчер контрольно-оцінювальною компетентністю називає знання, вміння та здатності необхідні для розробки, адміністрування та оцінки широкомасштабного стандартизованого тесту та/або контрольних робіт для застосування у класі, обізнаність про процеси розробки тестів та провідні принципи їх укладання [6, 13].

Т.Л.Р. Безіат та Б.К. Коулмен додають, що викладачі мають вміти обговорювати результати оцінювання зі студентами та їх батьками, наголошують, що під час формування контрольно-оцінювальної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови

слід враховувати потреби та здібності вже працюючих викладачів, готувати студентів здійснювати контрольню-оцінювальну діяльність у різних контекстах [5].

Р.П. Мильруд серед ключових компетенцій вчителя іноземної мови виділяє тестову компетенцію, спрямовану на забезпечення якості та самоконтролю, серед предметних компетенцій виділяє контролюючу, орієнтовану на встановлення відповідності стандарту, зазначає, що необхідна спеціальна компетенція для створення власних дидактичних та контрольню-вимірювальних матеріалів, що, в свою чергу, вимагає авторської, редакторської і пілотуючої компетентності [2].

За І.М. Романишиним контрольню-оцінювальна компетентність вчителя ІМ – це складне, багаторівневе утворення, основу якого становлять професійні (предметно-теоретичні, психолого-педагогічні, дидактико-методичні) знання, мовні та мовленнєві іншомовні комунікативні компетенції, компетенції з контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів, знання й вміння організації ефективної педагогічної взаємодії під час корективної діяльності, вміння здійснювати рефлексію власної контрольню-оцінювальної діяльності та планувати її удосконалення, вміння аналізувати й оцінювати таку ж діяльність колег і, за необхідності, надавати їм практичну допомогу [4, 111].

Т.Е. Ісаєва виділяє оцінювальну компетентність викладача як розробника контрольню-вимірювальних матеріалів та реалізатора процедури контролю [1, 107].

Підсумовуючи, зазначимо, що контрольню-оцінювальна компетентність дійсно відноситься до розряду ключових та потребує системного формування, але при цьому має враховуватися специфіка предмету, що оцінюється. На сьогодні методики формування контрольню-оцінювальна компетентність викладача англійської мови відсутні, тому ця проблема залишається не вирішеною.

Під методичною контрольню-оцінювальною компетентністю майбутніх викладачів англійської мови розуміємо здатність майбутніх викладачів англійської мови ефективно здійснювати їхню професійну контрольню-оцінювальну діяльність для забезпечення освітнього процесу в бакалавраті, а саме: планування контрольню-оцінювальних заходів, підготовка засобів контролю (добір, адаптування чи укладання окремих контрольних завдань або їх комплексів), проведення контролю, перевірка його результатів та їх повідомлення студентам та уповноваженим особам.

Оскільки компетентності є складними багаторівневими утвореннями, то й методична контрольно-оцінювальна компетентність майбутніх викладачів англійської мови включає низку загальних та спеціальних методичних контрольно-оцінювальних підкомпетентностей. До складу кожної підкомпетентності входять відповідні знання, вміння та психологічні здатності. В подальшому нагальним є їх уточнення для укладання відповідної методики формування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Исаева Т. Е. Оценочная компетенция вузовского преподавателя: содержание и смысл / Т. Е. Исаева // Высшее образование в России. – 2014. – № 10. – С. 106-112.
2. Мильруд Р.П. Компетентность учителя иностранного языка / Р. П. Мильруд, А. С. Карамнов // Иностранные языки в школе. – 2012. – № 1. – С. 11-17.
3. Проект стандартів вищої освіти : 014.02 Середня освіта (мова та література із зазначенням мови). – Міністерство освіти і науки України, 2017. Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>
4. Романишин І. М. Теоретичні аспекти підготовки майбутнього учителя іноземних мов до реалізації контрольно-оцінювальної компетентності // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – Випуск 3 (81). – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. – С.108-114.
5. Beziat T. L. R., Coleman, B. K. Classroom assessment literacy: evaluating pre-service teachers // The Researcher. – 27(1). – 2015. – P. 25-30.
6. Fulcher G. Assessment literacy for the language classroom // Language Assessment Quarterly. – Vol. 9. – No. 2. – 2012. – P. 113-132.
7. Taylor L. Developing assessment literacy // Annual Review of Applied Linguistics. – #29. – 2009. – P. 21-36.
8. Weigle S. C. Teaching writing teachers about assessment // Journal of Second Language Writing. – #16(3). – 2007. – P. 194-209.